

Δελτίο Τύπου ΕΠΙΨΥ

Αποτελέσματα της Πανελλήνιας έρευνας του ΕΠΙΨΥ στο σχολικό πληθυσμό για τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών και άλλες εξαρτητικές συμπεριφορές (Έρευνα ESPAD-2019)

Το ΕΠΙΨΥ δημοσιοποιεί σήμερα 22-04-2021 τα αποτελέσματα της πιο πρόσφατης (2019) Πανελλήνιας έρευνας στο σχολικό πληθυσμό για τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών και άλλες εξαρτητικές συμπεριφορές. Η έρευνα διενεργήθηκε την άνοιξη του 2019 σε πανελλήνιο αντιπροσωπευτικό δείγμα 17.733 μαθητών ηλικίας 16-18 ετών, στο πλαίσιο της πανευρωπαϊκής έρευνας ESPAD, στην τελευταία διεξαγωγή της οποίας συμμετείχαν 35 χώρες.

Κάπνισμα

Σύμφωνα με τα ευρήματα της Έρευνας στην χώρα μας, περισσότεροι από δύο στους 5 (43,4%) μαθητές 16-18 ετών έχουν καπνίσει **τσιγάρο** έστω και μία φορά στη ζωή τους και ένας στους 7 (14,7%) καπνίζει καθημερινά. Επίσης, ένας στους 8 (13,3%) αναφέρει χρήση **ηλεκτρονικού τσιγάρου** κατά την περίοδο της έρευνας και ένας στους 10 (9,6%) χρήση **θερμαινόμενου τσιγάρου**. Το κάπνισμα φαίνεται να μειώνεται σταθερά μεταξύ των 16χρονων την τελευταία 20ετία αλλά να παραμένει σταθερό μέσα στην τελευταία δετία στους εφήβους 17-18 ετών. Εντούτοις, μέσα στην τελευταία 4ετία πριν τη διεξαγωγή της έρευνας, διαπιστώνεται **αύξηση της χρήσης ηλεκτρονικού τσιγάρου** στους 16χρονους¹ (από 6,8% σε 11,0% για χρήση τις τελευταίες 30 ημέρες πριν την έρευνα). Η χώρα μας εμφανίζει χαμηλότερο ποσοστό 16χρονων καπνιστών συγκριτικά με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο παρά το γεγονός ότι οι έφηβοι στην Ελλάδα απαντούν σε υψηλότερο ποσοστό ότι έχουν εύκολη πρόσβαση σε τσιγάρα.

Κατανάλωση αλκοόλ

Η συντριπτική πλειονότητα των μαθητών 16-18 ετών στην Ελλάδα αναφέρουν ότι έχουν καταναλώσει **αλκοόλ** τουλάχιστον μια φορά στη ζωή τους ενώ η πλειονότητα - επτά στους 10 (70,2%) - έχουν καταναλώσει αλκοόλ τις 30 τελευταίες ημέρες πριν από τη διεξαγωγή της έρευνας. Παράλληλα, περισσότεροι από 9 στους δέκα (93,4%) αναφέρουν ότι έχουν **εύκολη** πρόσβαση σε **οινοπνευματώδη ποτά** και περισσότεροι από ένας στους 3 θεωρούν **ακίνδυνο** να πίνει κανείς 1-2 ποτά σχεδόν καθημερινά (35,0%). Διαχρονικά παρατηρείται καθοδική πορεία της κατανάλωσης αλκοόλ που συνεχίζεται και το 2019 η οποία, ωστόσο, δεν συνοδεύεται με αντίστοιχη μείωση στη μέθη. Αξίζει να σημειωθεί, επίσης, ότι 3 στους 5 μαθητές (62,0%) αναφέρουν ότι έχουν καταναλώσει αλκοόλ **σε χώρους διασκέδασης**, τουλάχιστον μία φορά τις 30 τελευταίες ημέρες, αν και η νομοθεσία απαγορεύει την είσοδο και την πώληση αλκοόλ σε ανηλίκους στους χώρους αυτούς. Επιπλέον, ένας στους 6 εφήβους (17,4%) αναφέρουν ότι, κατά τους τελευταίους 12 μήνες, υπήρξαν **επιβάτες** σε όχημα του οποίου ο/η οδηγός είχε πειε πολύ. Σε σύγκριση με το μέσο όρο των ευρωπαϊκών χωρών, οι έφηβοι στην Ελλάδα αναφέρουν ευκολότερη πρόσβαση στο αλκοόλ και έχουν σε υψηλότερο ποσοστό κάνει ευκαιριακή κατανάλωση αλλά αναφέρουν σε χαμηλότερο ποσοστό υπερβολική κατανάλωση ή μέθη.

Χρήση παράνομων ουσιών

Χρήση κάποιας παράνομης ουσίας, έστω και μία φορά, έχει κάνει σχεδόν ένας στους 6 (15,9%) μαθητές 16-18 ετών, με τη μεγάλη πλειονότητα (14,7%) να έχουν κάνει χρήση **κάνναβης** και τα 2/3 αυτών (9,7%) να έχουν επαναλάβει τη χρήση της, τουλάχιστον τρεις φορές. Σχεδόν ένας στους 8 (12,9%) μαθητές έχει κάνει χρήση κάποιας **εισπνεόμενης ουσίας** (πχ κόλλα, βενζίνη), με σκοπό να αλλάξει τη διάθεσή του. Ο επιπολασμός της χρήσης παράνομων ουσιών δεν έχει αυξηθεί την τελευταία δετία (2011-2019). Εντούτοις μέσα στο ίδιο χρονικό διάστημα σημειώνεται μικρή αύξηση του ποσοστού όσων θεωρούν ακίνδυνη την χρήση κάνναβης καθώς και όσων αναφέρουν επανάληψη της χρήσης της ουσίας μέσα στον τελευταίο χρόνο (από 3,1% σε 4,6%). Με εξαίρεση τις εισπνεόμενες ουσίες, για τις οποίες η Ελλάδα εμφανίζει υψηλότερο ποσοστό χρήσης, σε κανέναν άλλο δείκτη χρήσης ουσιών που εξετάζεται στην έρευνα, οι 16χρονοι στη χώρα

¹ Οι συγκρίσεις από το 2015 στο 2019 περιορίζονται στους 16χρονους καθώς το 2015 η έρευνα, για οικονομικούς λόγους, διενεργήθηκε μόνο σε αυτή την ηλικιακή ομάδα.

μας δεν εμφανίζουν υψηλότερα ποσοστά συγκριτικά με το σύνολο των ευρωπαϊκών χωρών που συμμετέχουν στην έρευνα ESPAD.

Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (ΜΚΔ) – Ηλεκτρονικά παιχνίδια

Τουλάχιστον 4 ώρες την ημέρα στα **ΜΚΔ** αναφέρουν ότι περνούν ένας στους 3 μαθητές (35,3%) 16-18 ετών τις καθημερινές και τρεις στους 5 (58,7%) το Σαββατοκύριακο. Επιπλέον, τουλάχιστον 2 ώρες την ημέρα περνά παίζοντας **ηλεκτρονικά παιχνίδια** ένας στους 6 μαθητές (17,3%) τις καθημερινές και ένας στους 3 (32,9%) το Σαββατοκύριακο. Υψηλή βαθμολογία εμφανίζουν σε ειδική Κλίμακα μέτρησης της **προσκόλλησης**, περισσότεροι από 2 στους 5 (41,4%) αναφορικά με τα ΜΚΔ και ένας στους 6 (16,5%) αναφορικά με τα ηλεκτρονικά παιχνίδια. Στην χώρα μας, από το 2015 στο 2019 αυξάνεται σημαντικά (από 36,1% σε 43,8%) το ποσοστό των 16χρονων με υψηλή βαθμολογία στην Κλίμακα προσκόλλησης στα ΜΚΔ. Συγκριτικά με τους εφήβους στις 35 χώρες του Προγράμματος ESPAD, οι έφηβοι στην Ελλάδα βρίσκονται χαμηλότερα από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο στις μετρήσεις της Κλίμακας προσκόλλησης τόσο για τα ΜΚΔ όσο και για τα ηλεκτρονικά παιχνίδια.

Στοιχηματισμός

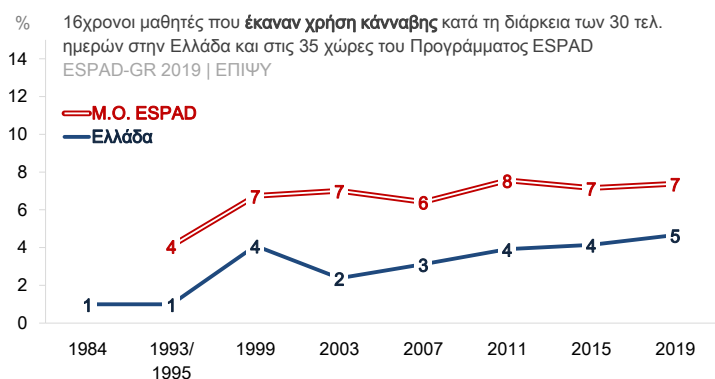
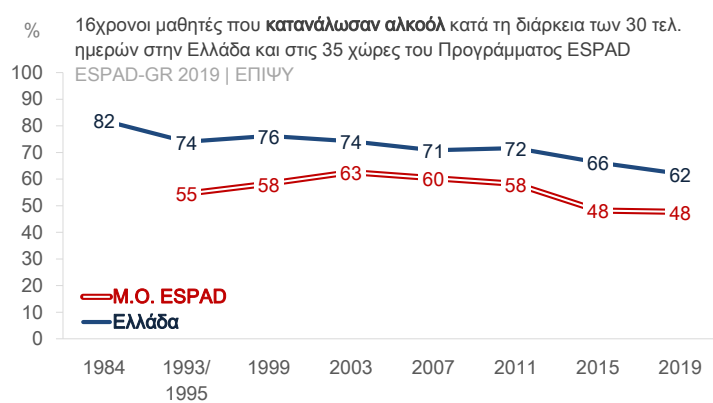
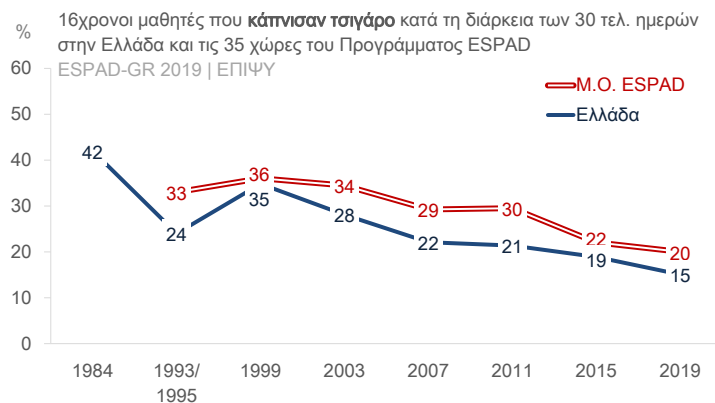
Σχεδόν δύο στους 5 μαθητές (37,8%) 16-18 ετών, κυρίως αγόρια, αναφέρουν ότι, κατά τους τελευταίους 12 μήνες από τη διεξαγωγή της έρευνας, **έπαιξαν/στοιχημάτισαν χρήματα**, σε τουλάχιστον ένα παιχνίδι, τουλάχιστον μία φορά. Ένας στους 7 μαθητές (14,1%) αναφέρει ότι στοιχημάτισε χρήματα 2-4 φορές το μήνα ενώ ένας στους 20 (5,0%) ότι στοιχημάτισε 2-3 φορές την εβδομάδα ή περισσότερο. Επιπλέον εκτιμάται, σύμφωνα με ειδική κλίμακα, ότι μεταξύ των μαθητών που στοιχηματίζουν, περισσότεροι από ένας στους 5 (22,8%) βρίσκονται σε κίνδυνο για **παθολογική ενασχόληση με το στοιχηματισμό** ενώ ένας στους 16 (6,3%) έχει ήδη παθολογική ενασχόληση. Ένας στους 4 εφήβους αναφέρει ότι στοιχηματίζει σε Πρακτορεία και ένας στους 18 ότι στοιχηματίζει μέσω διαδικτύου. Στην Ελλάδα καταγράφεται το υψηλότερο ποσοστό εφήβων, μεταξύ όλων των χωρών που συμμετέχουν στην Έρευνα, οι οποίοι αναφέρουν ότι στοιχημάτισαν χρήματα τουλάχιστον μία φορά τους τελευταίους 12 μήνες, σε τουλάχιστον ένα παιχνίδι.

Στη βάση των παραπάνω ευρημάτων, η Ομοτ. Καθηγήτρια του ΕΚΠΑ, υπεύθυνη του ελληνικού σκέλους της έρευνας στο ΕΠΙΨΥ, κυρία **Α. Κοκκέβη** επισημαίνει: *«Η Πανελλήνια έρευνα στο σχολικό πληθυσμό για τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών και άλλες εξαρτητικές συμπεριφορές (Έρευνα ESPAD-Ελλάδα) αποτελεί εδώ και 35 χρόνια (1984-2019) πολύτιμη πηγή επιστημονικά τεκμηριωμένων πληροφοριών για την έκταση, τη φύση και την εξέλιξη των συμπεριφορών αυτών στο χρόνο. Στοιχεία που αποτελούν ανεκτίμητο οδηγό για το σχεδιασμό τεκμηριωμένων πολιτικών πρόληψης στη χώρα μας, καθώς και για την αξιολόγησή τους.*

Από τα ευρήματα της πιο πρόσφατης έρευνας ESPAD (2019) και τις συγκρίσεις τους με αυτά των προηγούμενων ερευνών τεκμηριώνεται ότι οι πολιτικές πρόληψης που αναπτύσσονται τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας αποδίδουν, αφού οι καμπύλες του καπνίσματος και της χρήσης αλκοόλ εμφανίζουν καθοδική πορεία ενώ η χρήση παράνομων ουσιών φαίνεται να σταθεροποιείται ή και να εμφανίζει τάσεις περιορισμού.

Τα ευρήματα υπογραμμίζουν την ανάγκη συνέχισης και ενίσχυσης των παρεμβάσεων πρόληψης, αναδεικνύοντας και τα σημεία εκείνα στα οποία θα πρέπει να εστιάσουμε περισσότερο, όπως στις νέες εξαρτήσεις (ηλεκτρονικό τσιγάρο, ηλεκτρονικός τζόγος) καθώς και στις ομάδες υψηλού κινδύνου.

Η εφηβεία αποτελεί την κρίσιμη ηλικιακή περίοδο ευαλωτότητας. Τα ευρήματα της έρευνας μάς πληροφορούν όχι μόνο για την έκταση και τους παράγοντες διάδοσης των συμπεριφορών κινδύνου στην ηλικιακή αυτή ομάδα αλλά και για τους παράγοντες που αυξάνουν την ευαλωτότητα καθώς και για εκείνους που θωρακίζουν τους εφήβους ώστε να εξελιχθούν σε υγιείς – σωματικά και ψυχικά – ενήλικες».

Η «Πανελλήνια έρευνα στο σχολικό πληθυσμό για τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών και άλλες εξαρτητικές συμπεριφορές» διενεργείται ανελλιπώς ανά 4ετία από το 1984, αρχικά από την Ψυχιατρική Κλινική του ΕΚΠΑ και ακολούθως το ΕΠΙΨΥ και είναι η μόνη στη χώρα μας η οποία εστιάζει στη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών αλλά -πιο πρόσφατα- και σε άλλες αναδυόμενες εξαρτητικές συμπεριφορές. Από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 αποτελεί σκέλος της γνωστής Πανευρωπαϊκής έρευνας ESPAD. Η έρευνα πραγματοποιείται με την έγκριση του Υπουργείου Παιδείας και η μεθοδολογία της βασίζεται στο πρωτόκολλο της πανευρωπαϊκής έρευνας ESPAD (www.espad.org). Η συλλογή των στοιχείων γίνεται μέσω χορήγησης ανώνυμου ερωτηματολογίου στη σχολική τάξη. Το 2019 συμμετείχε στην Έρευνα πανελλήνιο αντιπροσωπευτικό δείγμα 17.733 μαθητών ηλικίας 16-18 ετών, από 351 Ενιαία Λύκεια και ΕΠΑΛ. Η Έρευνα έλαβε μερική χρηματοδότηση από το Υπουργείο Υγείας, το European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA) και τον Οργανισμό Κατά των Ναρκωτικών (OKANA).

Η πλήρης Έκθεση των αποτελεσμάτων και σχετικό υλικό είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα του ΕΠΙΨΥ, στο σύνδεσμο: <https://www.epipsy.gr/index.php/research/96-ereuna-espad>. Στην εφαρμογή Visual Data της αρχικής σελίδας του ΕΠΙΨΥ, οι επισκέπτες θα μπορούν πλέον να επιλέγουν και να οπτικοποιούν τα δεδομένα για βασικούς δείκτες των ερευνών ESPAD για το σύνολο της χώρας, αλλά και ξεχωριστά -όπου υπάρχουν τέτοια δεδομένα- για τα γεωγραφικά στρώματα, τις περιφέρειες και τους νομούς.

Πληροφορίες:

Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγείας, Νευροεπιστημών & Ιατρικής Ακρίβειας «ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΕΦΑΝΗΣ» (ΕΠΙΨΥ) **Ιστοσελίδα:** www.epipsy.gr | **E-mail:** espad@epipsy.gr | **Τηλ:** 210 6170804-5

f <https://www.facebook.com/EPIPSI.UMHRI>